

2020-ci il fevralın 9-da keçirilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərdə vətəndaşların seçki hüququnu pozan hərəkətlərdən (hərəkətsizliklərdən) və qərarlardan şikayətlərin araşdırılması məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının nəzdində yaradılmış ekspert qrupunun üzvləri Ramiz İbrahimov və Bəxşeyiş Əsgərovun Mərkəzi Seçki Komissiyasına daxil olmuş 11 fevral 2020-ci il tarixli 79 sayılı, 12 fevral 2020-ci il tarixli 88 və 89 sayılı müraciətlər üzrə

BİRGƏ RƏYİ

Bakı şəhəri

13 fevral 2020-ci il

2020-ci il fevralın 9-da keçirilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərdə Ümid Partiyasının səlahiyyətli nümayəndəsi Tağızadə Rəfail Alı oğlu 2020-ci il fevralın 11-də, 35 sayılı Xətai üçüncü seçki dairəsi üzrə deputatlığa qeydə alınmış namizəd Ağa-zadə İqbal Fehrüz oğlu və Ümid Partiyasının digər səlahiyyətli nümayəndəsi Əliyev Taleh Məhəmməd oğlu 2020-ci il fevralın 12-də Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasına (Mərkəzi Seçki Komissiyası) ayrı-ayrılıqda yazılı müraciət edərək seçki günü göstərilən seçki dairəsinin seçki məntəqələrində müxtəlif xarakterli qanun pozuntularına yol verildiyini iddia etmiş və müvafiq tədbirlər görülməsini xahiş etmişlər.

Seçki günü seçki qanunvericiliyinin ehtimal olunan pozuntularına dair daxil olmuş həmin müraciətlər eyni məzmunlu olduğundan və eyni seçki dairəsinin seçki məntəqələrini əhatə etdiyindən bir icraatda birləşdirilmişdir.

Biz, ekspert qrupunun üzvləri Ramiz İbrahimov və Bəxşeyiş Əsgərov həmin müraciətləri araşdıraraq aşağıdakıları müəyyən etdik:

Müraciətlər Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin və "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasına və dairə seçki komissiyalarına seçki hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar şikayət və müraciətlərin verilməsi və onlara baxılması qaydaları haqqında Təlimat"ın tələblərinə uyğun tərtib edildiyindən və nəzərdə tutulan şikayət vermə müddətində verildiyindən qanunvericiliyə uyğun olaraq Mərkəzi Seçki Komissiyasının nəzdində fəaliyyət göstərən ekspert qrupunun üzvləri kimi tərəfimizdən icraata qəbul edilmiş və vətəndaşların seçki hüquqlarının daha səmərəli təmini prinsipi əsas götürülərək, qanunla müəyyən olunmuş qaydada araşdırılmışdır.

Müraciət etmiş səlahiyyətli nümayəndələr və deputatlığa qeydə alınmış namizəd şikayətlərini onunla əsaslandırılmışlar ki, səsvermə prosesində dairə seçki komissiyasının əhatə etdiyi seçki məntəqələrinin əksəriyyətində seçici fəallığının yüksək olmaması müşahidə edilmiş, səslərin hesablanması və səsvermənin nəticələrinə dair protokolların tərtib edilməsində ciddi qanun pozuntularına yol verilərək səsvermədə iştirak etmiş seçicilərin sayı artırılmışdır. Belə ki, əksər seçki məntəqələrində faktiki olaraq səsvermədə iştirak etmiş seçicilərin səsvermə bülletenləri üzrə səslərinin sayılması zamanı elan edilmiş rəqəmlərlə məntəqə seçki komissiyaları tərəfindən səsvermənin nəticələrinə dair tərtib edilmiş rəsmi protokollardakı rəqəmlər arasında uyğunsuzluqlar mövcuddur. Qeyd edilən məntəqələrdə səsvermənin nəticələrinə dair tərtib edilmiş protokolların surəti

tələb edilsə də onlara verilməmiş, istifadə olunmuş bülletenlər düzgün sayılmamış, bununla da seçki dairəsinin elan etdiyi ilkin nəticələr seçicilərin iradəsini birmənalı olaraq ifadə etməmişdir. Göstərilənlərə əsasən səsərin yenidən sayılmasını və qanun pozuntularına müvafiq hüquqi qiymət verilərək pozulmuş hüquqların bərpa edilməsini xahiş etmişlər.

Araşdırmanın tam, hərtərəfli və obyektiv aparılması məqsədilə mümkün olan müxtəlif məlumat mənbələrindən, o cümlədən səsvermə günü seçkilərlə əlaqədar sosial şəbəkələrdə paylaşılmış məlumatlardan, 35 sayılı Xətai üçüncü seçki dairəsinin 10 seçki məntəqəsində Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən quraşdırılmış və seçki günü fasiləsiz fəaliyyət göstərmiş veb-kameraların görüntülərindən, həmçinin digər materiallardan istifadə edilmişdir.

Araşdırma ilə əlaqədar seçki dairəsinə daxil olan məntəqə seçki komissiyalarının səsvermənin nəticələrinə dair təqdim edilmiş rəsmi protokollarına da baxış keçirilmişdir. Baxış zamanı müqayisəli araşdırma nəticəsində seçki məntəqələrinin səsvermənin nəticələrinə dair protokollarında bu və ya digər formada seçicilərin iradəsini müəyyənləşdirməyə imkan verməyən pozuntular aşkarlanmışdır. Belə ki, təqdim olunmuş elektron məlumat daşıyıcılarında olan materiallarla müqayisəli tədqiq əsnasında, həmin protokollara əsasən səsvermədə iştirak etmiş seçicilərlə bağlı statistik göstəricilər və namizədlər arasında səsərin bölünməsinə dair məlumatlarda uyğunsuzluqlar müəyyən edilmişdir.

Araşdırma ilə müəyyən edilmişdir ki, seçki dairəsinin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 və 30 sayılı seçki məntəqələrində səsvermənin keçirilməsi və nəticələrin müəyyənləşdirilməsi zamanı yol verilmiş qanun pozuntuları seçicilərin iradəsini müəyyənləşdirməyə imkan vermədiyindən səsərin yenidən sayılması istisna edilir.

Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin 170.2-ci maddəsində göstərilir ki, dairə seçki komissiyası və ya Mərkəzi Seçki Komissiyası birmandatlı seçki dairəsi üzrə aşağıdakı hallarda seçkiləri etibarsız sayır:

- 170.2.1. səsvermə keçirilməsi və ya səsvermənin nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi zamanı seçki dairəsi üzrə yol verilən qanun pozuntuları seçicilərin iradəsini müəyyənləşdirməyə imkan vermədikdə;

- 170.2.2. birmandatlı seçki dairəsi üzrə səsvermə zamanı səsvermənin nəticələri etibarsız sayılmış seçki məntəqələrinin sayı həmin seçki dairəsində olan seçki məntəqələrinin ümumi sayının $2/5$ hissəsindən çoxunu təşkil etdikdə və ya ləğv edildikdə, o şərtlə ki, həmin seçki məntəqələrində qeydə alınmış seçicilərin sayı seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış seçicilərin ümumi sayının $1/4$ -dən çoxunu təşkil etsin.

Səsvermənin nəticələri etibarsız hesab edilən seçki məntəqələrinin sayı seçki dairəsi üzrə seçki məntəqələrinin ümumi sayının $2/5$ hissəsindən çoxunu, həmin seçki məntəqələrində qeydə alınmış seçicilərin sayı isə seçki dairəsi üzrə qeydə alınmış seçicilərin ümumi sayının $1/4$ -dən çoxunu təşkil edir. Belə ki, səsvermənin nəticələri etibarsız hesab ediləcək seçki məntəqələrinin sayı 30, həmin seçki məntəqələrində qeydə alınmış seçicilərin sayı 39882, seçki dairəsində olan seçki məntəqələrinin ümumi sayı 33, həmin seçki məntəqələrində qeydə alınmış seçicilərin sayı isə 42516-dır.

Milli Məclisə seçkilərdə səsvermə ilə əlaqədar sosial şəbəkələrdə yerləşdirilmiş materialların, 35 sayılı Xətai üçüncü seçki dairəsinin əhatə etdiyi 10 seçki məntəqəsində Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən quraşdırılmış və seçki günü

fasiləsiz fəaliyyət göstərmiş veb-kameraların görüntülərinin və digər materialların araşdırılmasının nəticələrinə əsasən müraciətin qismən təmin edilməsi, seçki dairəsinin 1-30 sayılı seçki məntəqələrində səsvermənin nəticələrinin etibarsız hesab edilməsi və seçki dairəsi üzrə seçkilərin etibarsız sayılması üçün hüquqi əsaslar yaranmışdır. Belə ki, 35 sayılı Xətai üçüncü seçki dairəsinin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 və 30 sayılı seçki məntəqələri üzrə səsvermənin nəticələri etibarsız hesab edilməli və həmin seçki dairəsi üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilər etibarsız sayılmalıdır.

Yuxarıda göstərilənləri əsas götürərək, Seçki Məcəlləsinin 112-ci, 112-1-ci, 170-ci maddələrinə və "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyasına və dairə seçki komissiyalarına seçki hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar şikayət və müraciətlərin verilməsi və onlara baxılması qaydaları haqqında Təlimat"ın 1-ci, 2-ci, 4-cü, 6-cı və 7-ci hissələrinə əsasən **r ə y ə g ə l d i k :**

1. 2020-ci il fevralın 9-da keçirilmiş Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilərdə Mərkəzi Seçki Komissiyasına daxil olmuş 79, 88 və 89 sayılı müraciətlər qismən təmin edilsin, 35 sayılı Xətai üçüncü seçki dairəsinin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 və 30 sayılı seçki məntəqələri üzrə səsvermənin nəticələri etibarsız hesab edilsin və həmin seçki dairəsi üzrə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə seçkilər etibarsız sayılsın.

2. Rəy qəbul edildiyi andan 18 saatdan gec olmayaraq dərc olunsun (internet saytına yerləşdirilsin) və surəti müraciət etmiş şəxslərə göndərilsin.

Ekspert qrupunun üzvləri

Ramiz İbrahimov

Bəxşeyiş Əsgərov